

Repliker och kommentarer

I den här avdelningen välkomnas kommentarer till tidigare bidrag och korta inlägg med ekonomisk politisk anknytning

SUNE DAVIDSSON

Halkar Sverige efter? Svar till Korpi

Walter Korpi har nu passerat anständighetens gräns. Det är bra med en uppriktig diskussion om fakta och deras tolkning. Men i hans svar på mitt inlägg i *Ekonomisk Debatt* Nr 8/1990 vimlar det av invektiv: "Näringslivets Ekonomifakta väljer och vrider i siffrorna.", "avancerade försök att vilseleda läsarna", "vilseledande verksamhet är rutin hos Ekonomifakta", "genom sin osakliga och insinuerande debatteknik bidrar Ekonomifakta också till miljöförstöringen i det offentliga samtalet" etc.

Ekonomifakta får skulden för att andra uppmärksammat Sveriges låga tillväxt: "Också Finansdepartementet, regeringen och tongivande delar av forskarsamhället har anslutit sig till Ekonomifaktas tolkning, dock alltid utan egna empiriska analyser" (min kursivering). Hur vet Korpi det?

Låt oss granska hans anklagelser i tur och ordning.

1. Trots sitt höga tonläge gör sig Korpi skyldig till det han anklagar andra för. Han säger att han har granskat utvecklingen 1950–88 och under denna tid har

Sveriges tillväxt ganska väl följt medelvärdet för de andra rikaste länderna. Sedan säger han att den vilseledande bilden av Sverige skapats av Ekonomifakta. Men vi har inte hävdats att Sverige varit ett lågtillväxtland under hela denna period. Vad vi uppmärksammat är främst den låga tillväxten under 1970- och 1980-talen. Vi har tvärtemot pekat på vilken stor skillnad det gör på sikt om Sverige har den tillväxt som rådde 1946–70 eller den som rådde 1970–88 (Ekonomifakta [1989a]).

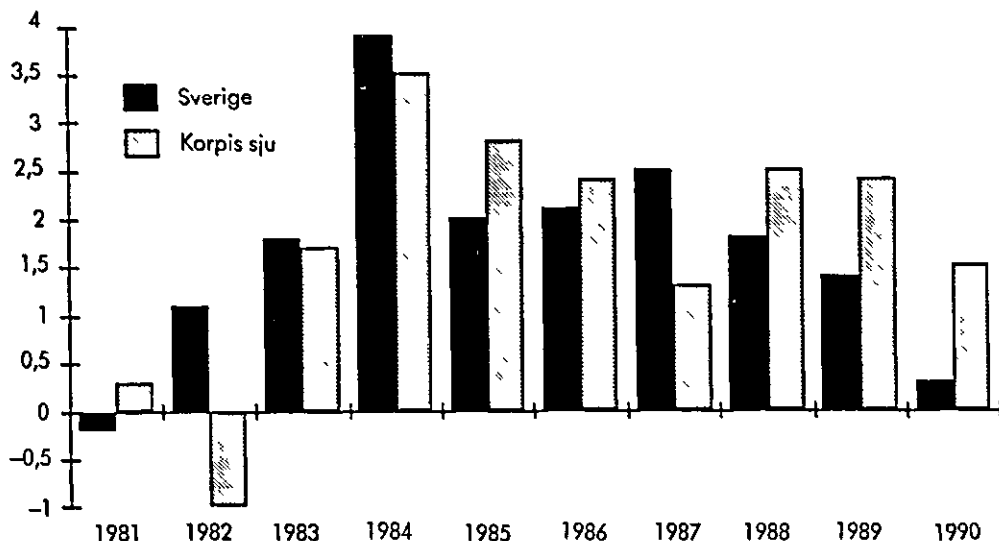
2. Korpi framställer det som om vi enbart jämfört Sverige med OECD-genomsnittet och inte redovisat vilka andra länder som legat under genomsnittet. Korpi har fel. Detta framgår klart i flera av våra utredningar. (Ekonomifakta [1988], [1989b], [1989c], [1990]).

3. Jag har aldrig påstått att det inte finns någon efterföljareffekt eller att denna inte kan vara viktig. Men även enligt den av Korpi åberopade källan förklaras så mycket som 40 procent av variationerna i tillväxt av andra faktorer.¹ Efterföljaref-

¹ Man kan för övrigt notera att enligt denna källa visar fem av Korpis sju länder högre tillväxt än Sverige 1973–85 korrigerat för efterföljareffekt och läge i konjunkturykeln. Se *American Economic Review*, december 1989, s 1026–27.

SUNE DAVIDSSON är utredningschef vid Näringslivets Ekonomifakta, Stockholm.

Figur 1 BNP per capita 1980–90. Procentuell volymförändring.

Anm: Korpi sju består av USA, Kanada, Västtyskland, Frankrike, Nederländerna, Danmark och Schweiz. För USA och Västtyskland foreligger ej kalkyler över GDP för 1989 och 1990 var för GNP använts för hela perioden. För 1990 har samma befolkningstillväxt som 1989 antagits.

Källor: OECD: *Economic Outlook*, December 1990.
 OECD: *National Accounts 1960–88*, Vol 1.
 OECD: *Main Economic Indicators*, July 1990.

fekten kan inte tolkas så att det inte finns möjligheter för mogna industriländer att genom förändringar i sin ekonomiska politik eller på annat sätt höja tillväxten. Jag pekade också i mitt förra inlägg på omfattande förändringar i den ekonomiska politiken i Korpi sju länder syftande till att öka den ekonomiska tillväxten. Den skillnad som finns mellan Sverige och dessa sju under senare år – se *Figur 1* – kan inte bortförklaras med att OECD kanske i framtiden reviderar siffrorna. Diagrammet visar också det som både jag och SNS poängterat, att den svenska tillväxten hållits uppe av en devalveringspolitik som inte är möjlig att fortsätta. Jag visade i mitt förra inlägg att det inte finns någon motsvarighet bland de sju (med undantag för Frankrike) till de svenska devalveringarna.

4. Korpi för ett långt resonemang om växelkurseffekter på BNP per capita. Det kunde han ha besparat sig. Min ståndpunkt var, och är, att det kan vara rimligt att redovisa inte bara BNP per capita köpkraftskorrigerat utan även BNP i löpande priser och växelkurser eftersom växelkurser och priser på lång sikt bör ta ut varandra. Korpi anför min redovisning av Sveriges placering i löpande priser och växelkurser som ett exempel på "avancerade försök att vilseleda läsarna". *Men mätt på det sätt jag gjorde hade Sverige en bättre placering både 1970 och 1988 än om man använder den av Korpi föredragna köpkraftskorrigeringen.* Detta kallar Korpi att "Ekonomifakta väljer och vrider i siffrorna för att få belägg för en svensk eftersläpning". OECD har nu redovisat utfallet för 1989. Sveriges BNP

per capita, köpkraftskorrigerat, har sjunkit ytterligare i förhållande till Korpis sju och ligger på OECDs genomsnitt.

5. Korpi vill inte tillåta att Ekonomifakta (och OECD, SCB, Konjunkturinstitutet, Finansdepartementet, Affarsvärlden m fl) ibland redovisar totala tillväxtsiffror och inte alltid BNP per capita som är det enda som Korpi godkänner "nar man studerar politikeffekter". För det första har Korpi fel i sak. I flera av de i kallförteckningen nämnda rapporterna från Ekonomifakta finns både total BNP-ökning och ökning per capita. För det andra är mycket av Ekonomifaktas produkter rent informationsmaterial som inte syftar till att "studera politikeffekter". För det tredje är Korpis kommentar helt poänglös eftersom av Korpis sju länder är det fem som har snabbare tillväxt än Sverige 1970-88 oberoende av om man mäter total BNP-ökning eller ökning per capita.

6. Korpis behandling av BNI är ett sorgligt kapitel. När Ekonomifakta i annonser talat om ekonomisk tillväxt har vi avsett BNP, inte BNI som Korpi felaktigt fått för sig. Nu vill han döma ut användning av BNI eftersom det är BNP som mäter produktionsförmåga: "I debatten om den svenska modellens effekter på produktionsförmågan är alltså BNP, inte BNI, den relevanta indikatorn". Men debatten handlar inte alls bara om produktionsutvecklingen. När vi har använt BNI-tillväxt i utredningar har det varit som ett mått på standardökning. BNI mäter nämligen den inhemska efterfrågeökning som är möjlig utan att externbalansen försämrars. Korpi motsäger sig själv eftersom han i sin första artikel talade om BNP som mått på levnadsstandard och att BNP per invånare "ger en bild av utvecklingen av konsumtionsmöjligheterna". Men i ett läge där resurser måste avsättas för räntebetalningar eller för att betala för dyrare import ger BNI ett riktigare mått på den möjliga standardökningen än BNP. Enligt

SCBs senaste siffror sjunk BNP per capita med 0,5 procent 1990 medan BNI per capita sjönk med inte mindre än 1,8 procent.

Korpi fasthållande vid att bara Ekonomifakta använder BNI är både skrattretande och felaktigt. I OECDs halvårsvisa redovisningar i *Economic Outlook* används för bl a USA, Japan och Västtyskland regelmässigt GNP, dvs BNP korrigerat för nettofaktorinkomster (dock ej korrigerat för *terms of trade*). Sedan 1970-talet, dvs långt innan Ekonomifakta fanns, har för övrigt det svenska biståndsmålet fastställts som en andel av Sveriges BNI. I det sammanhanget har BNI även använts som ett mått på vad Sverige förmår. Korpi säger att det Ekonomifakta skrivit om Sveriges tillväxt inte "uppfyller rimliga kvalitetskrav". För den som har någon kännedom om vad BNP och BNI står för visar det avslutande stycket om bytesförhållandet på s 753 att professor Korpi inte är kompetent att bedöma det.²

7. Korpi upprörs över att vi inte särskilt diskuterat Nordsjooljans betydelse för Norges ekonomi. Det är klart att den spelat en stor, om än inte odelat positiv, roll. Den snabba kostnadsökning som varit möjlig i oljeutvinningssektorn har fått svåra konsekvenser för Fastlandsnorge, tex verkstadsindustrin. Norge har bl a av

² "Ekonomifakta hävdar att eftersom det i beräkningen av reala BNI ingår en korrektion för ändringar i bytesförhållandet med utlandet (*terms of trade*) tar BNI hänsyn till förändringar av bytesförhållandet bättre än vad BNP gör. Men vid beräkningen av reala BNI används en gemensam deflator för såväl export som import, nämligen importprisdeflatoren. Därför behövs det där en bytesförhållandekorrektion. Vid beräkningarna av BNP används däremot separata deflater för export- och importpriser."

Det "behövs" inte en bytesförhållandekorrektion för att man deflaterar både export och import med importprisdeflatoren. Det är detta som är korrektionen!

det skälet tvingats in i en åtstramningspolitik före Sverige.

Korpi vill döma ut Island och Luxemburg på grund av deras litenhet. Men det är Korpi som, när det passar, vill bortse från ländernas storlek eftersom han räknar på ovägda genomsnitt. I sitt svar till SNS säger han "att vi kan betrakta länderna som enheter i ett 'naturligt experiment' där varje enhet utsätts för olika 'politikbehandling'". Därför vill han inte ta hänsyn till ländernas storlek. Då kan han rimligen inte heller använda storleken som ett argument mot Island och Luxemburg.

8. Korpi hävdar att Sverige missgynnas vid internationella tillväxt- och produktivitetjämförelser därför att Sverige har en större offentlig sektor där man inte räknar med någon produktivitetökning. Det är möjligt men inte säkert eftersom Sverige sannolikt haft en snabbare överflyttning av hemarbete, vård och omsorg från att ligga i den oregistrerade ekonomin till att ligga i offentlig sektor och därmed räknas in i BNP. Detta har rimligen tenderat att ge gynnsammare tillväxtsiffror för Sverige. När det gäller produktiviteten visar tillgängliga studier att offentlig sektor snarare haft negativ produktivitetutveckling än nollproduktivitet under en del av den aktuella perioden. Det är därför inte alls säkert att Sverige vid internationella jämförelser missgynnas av de använda beräkningsmetoderna.

9. Ett av problemen i debatten med Korpi är att han inte tycks inse att den svenska ekonomiska tillväxten under 1970- och 1980-talen hållits uppe genom "engångsstimulanser" i form av successiva devalveringar. Detta gäller inte för Korpis sju länder. Att Sverige under senare år efterhand som devalveringseffekterna ebbat ut förlorat tempo också mot de sju, se *Figur 1*, bortförklarar Korpi med att siffrorna för Sverige nog kommer att revideras (uppåt. För övriga länder

förutsätter han väl nedrevideringar?). Sedan Korpi skrev detta har utfallet för 1989 redovisats. Sex av Korpis sju länder hade högre tillväxt per capita än Sverige. För 1990 vet vi att Sverige t om hade negativ tillväxt per capita, se punkt 6 ovan. Gissningar om framtida revideringar av statistiken är en något svag grund att bygga slutsatser om den svenska modellen och den förda ekonomiska politiken på.

Enligt Korpi beror låg tillväxt inte på "den svenska modellen" med höga skatter och stora offentliga utgifter. Men de problem som Korpi erkänner finns, med låg produktivitet och hög inflation, de beror inte heller på "den svenska modellen"? De kanske beror på Ekonomifakta?

Referenser

- Ekonomifakta, [1988], *Hur har det gått för Sverige?*
- Ekonomifakta, [1989a], *Tillväxten över tiden: små skillnader ger stora effekter.*
- Ekonomifakta, [1989b], *Sysselsättning och produktivitet i Sverige och OECD.*
- Ekonomifakta, [1989c], *Bokslut för 1980-talet.*
- Ekonomifakta, [1990], *Sverige och omvärlden.*